
Tisková zpráva

Vztahy mezi uměním a politikou v meziválečném Československu rozkrývá nová publikace Gesto a skutečnost

21. 11. 2024

Československo se v období mezi dvěma světovými válkami potýkalo s otázkou národnostních menšin, sociálními problémy, individuálními svobodami, ale i s politickým radikalismem a extremismem. Čtyřicet případových studií prvního svazku monografie Gesto a skutečnost ukazuje, jak se s těmito fenomény vyrovnávalo soudobé umění a jak kultura zpětně formovala společnost.

Monumentální filmová epopej Svatý Václav vznikla u příležitosti svatováclavského milénia slaveného 28. září 1929. Náklady dvacetinásobně překročily tehdejší standard, němý velkoformát dotovaný státními prostředky byl dokončen o půl roku později a u diváků zcela propadl.

Novela Marie Pujmanové Pacientka doktora Hegla z roku 1931 výrazně vstoupila do ohniska dobových diskuzí o postavení ženy a podobě rodiny a měla ambice zatřást s mnohými stereotypy a konvencemi.

V roce 1934 vyšel román Karla Čapka Obyčejný život. Bezejmenný úředník v něm dochází k poznání, že i zdánlivě prostý, obyčejný život je plný napětí a dramatu.

To jsou tři ukázky ze čtyř desítek témat, jimiž se zabývají studie shromážděné v prvním svazku, nazvaném právě po poslední jmenované Čapkově próze.

„Naše kniha vůbec poprvé nabízí mezioborový pohled na vztah umění a veřejné debaty, přičemž první svazek se soustřeďuje na každodenní praxi nového státu, druhý bude věnován tomu, jak umění reflektovalo sociální problémy v době celosvětové hospodářské krize,“ doplňuje Kateřina Piorecká, hlavní redaktorka publikace.

První svazek monografie autorského kolektivu vedeného Kateřinou Pioreckou vydaly nakladatelství Academia a Ústav pro českou literaturu AV ČR v roce 2024. Vydání druhého svazku nazvaného Lidé na kře je plánováno na konec roku 2025.

Gesto a skutečnost. Umění v meziválečném Československu. 1) Obyčejný život

Praha, Academia a Ústav pro českou literaturu AV ČR 2024, Kateřina Piorecká a kol., 543 stran

Anotace knihy

Mezinárodní tým historiček a historiků literatury, výtvarného umění, divadla, filmu a hudby v kolektivní monografii sleduje, jakými způsoby umění v meziválečném Československu utvářelo veřejný diskurz.

Ve čtyřiceti případových studiích autorky a autoři odhalují nové souvislosti a rozkrývají vztahy mezi uměním a politikou. První svazek se zaměřuje na ideu československé státnosti, problematiku národnostních identit a zkoumá napětí mezi politikou a každodenností v novém státě zobrazené v soudobém umění. Druhý svazek se soustřeďuje na umělecká gesta avantgardy reagující na proměnu světa po první světové válce, sociální situaci v novém státě a vize jejich řešení. Sleduje i umělecké reakce na důsledky celosvětové ekonomické krize a ohrožení evropské demokracie.

Hlavní redakce: Kateřina Piorecká

Redakce: Marie Brunová, Lukáš Holeček, Martin Lukáš

Autoři publikace: Katarína Bajcurová, Vladimír Barborík, Marie Brunová, Hana Buddeus, Eduard Burget, Lenka Bydžovská, Magdalena Bystrzak, Milan Cyroň, Anna Gnot, Lukáš Holeček, Pavel Janoušek, Lenka Jungmannová, Markéta Kittlová, Ivan Klimeš, Ines Koeltzsch, Mariana Kubištová, Klára Kudlová, Eva Kyselová, Martin Lukáš, Katarína Mašterová, Aleš Merenus, Martin Navrátil, Aleš Opekar, Kateřina Piorecká, Nikolaj Savický, Rostislav Švácha, David Vondráček

Recenzní výtisky:

Marie Povýšilová / Nakladatelství Academia / povysilova@academia.cz / + 420 774 135 606

Kontakt:

Lenka Patoková / Ústav pro českou literaturu AV ČR / patokova@ucl.cas.cz / +420 728 889 273

[Ústav pro českou literaturu Akademie věd ČR](#), v. v. i., je nejsilnější institucí literárněvědné bohemistiky ve světovém měřítku. Zajišťuje základní výzkum české literatury v jazykovém i teritoriálním vymezení od počátků do současné doby. Vědecká činnost pracoviště zasahuje celé spektrum literárněvědných disciplín.